

Початкова школа і сучасність

№9(13) вересень 2015

Україна – єдина країна

Перший урок, 1 клас

Намалюємо словами овочі та фрукти

Урок розвитку зв'язного мовлення, 1 клас

**Віршовані задачі для усного рахунку
на уроках математики в другому класі**

Урок математики, 2 клас

Міфи Греції. «Олімп»

Урок зарубіжної літератури, 3 клас

Сценарій свята до Дня вчителя

**Поради батькам щодо педагогічної
адаптації першокласників**

**ПЕРЕДПЛАТНИЙ
ІНДЕКС 86516**

ВИДАВНИЦТВО
«БІЛИЙ ТИГР»

Поспішайте передплатити
науково-методичний журнал
«Українське слово і сучасність»

Українське слово і сучасність

№1 2014

ПЕРЕДПЛАТНИЙ
ІНДЕКС 86515

Канцлерство канцлерів
Радянська мова, 5 клас

Учорашнє село. Вчорашня школа
Радянська мова, 5 клас

Високий шкільний-Григорій Сковорода
Українська мова, 7 клас

Роздуми у вічність
Літературно-мистецька колекція

З любов'ю Україно!
Перекладний збірник

Частка мого. Із розповідями
Дружбівський-мистецтво і розповіді мого, 5 клас

Передплатний
індекс 86515

Початкова школа і сучасність

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Виходить щомісяця

№ 9 (13) ВЕРЕСЕНЬ 2015

Заснований у вересні 2014 р.

ЗАСНОВНИК

ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «БІЛИЙ ТИГР»

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Світлана МАРТИНЕНКО,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри початкової освіти
та методик гуманітарних дисциплін
Київського університету імені Бориса Грінченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Надія БІБІК,

доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член НАПН України,
провідний науковий співробітник
лабораторії початкової освіти
Інституту педагогіки НАПН України

Марія БРАТКО,

кандидат педагогічних наук, доцент,
директор Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка

Алла ЖУКОВА,

кандидат педагогічних наук, директор
Гімназії міжнародних відносин № 323 м. Києва

Василь ЖУКОВСЬКИЙ,

доктор педагогічних наук, професор
Національного університету «Острозька академія»

Тетяна ПУШКАРЬОВА,

кандидат педагогічних наук,
директор Скандинавської гімназії
Дарницького р-ну м. Києва

Олена МАТВІЄНКО,

доктор педагогічних наук, професор,
заступник директора з наукової роботи
Інституту педагогіки та психології
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

Ольга СЛОНЬОВСЬКА,

кандидат педагогічних наук, професор
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Лариса СОЛОВЕЦЬ,

кандидат педагогічних наук,
вдівник освіти України,
заслужений вчитель України,

Людмила ХОРУЖА,

доктор педагогічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
Київського університету імені Бориса Грінченка

Ірина ШАПОШНИКОВА,

кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки і методики
початкового навчання Інституту педагогіки
та психології Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

Віктор ЮРЧЕНКО,

кандидат психологічних наук, доцент,
директор Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка

ЗМІСТ

СЛОВО ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Світлана МАРТИНЕНКО

Вітання з початком нового
навчального року

2

ОФІЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ

Про тематику Першого уроку
в 2015/2016 навчальному році

3

Інструкція щодо заповнення
Класного журналу для 1-4-х класів
загальноосвітніх навчальних
закладів

4

МОВОЮ НАУКИ

Світлана МАРТИНЕНКО

Поради батькам щодо педагогічної
адаптації першокласників

8

Ірина НОВИК

Діагностичні методики визначення
розвитку пізнавального інтересу
до вивчення іноземної мови

12

Наталія ГРОМЦЕВА

Гурток як засіб розвитку
обдарованості молодшого школяра

16

МЕТОДИЧНИЙ АРСЕНАЛ УЧИТЕЛЯ

Айна БУДЗИНСЬКА

Україна – єдина країна
Перший урок, 1 клас

18

Світлана РОГОВЕЦЬ

Здрастуй, школо!
Сценарій свята

19

Людмила ШКАРБАН

Міжрядкова (допоміжна) лінія
сітки зошита. Складання речень
за малюнком. Письмо коротких
і довгих вертикальних ліній, ліній
із заокругленням
Урок письма, 1 клас

21

Лариса РОДАЩУК

Практичне ознайомлення
зі словом, реченням. Спосіб
умовного позначення речення.
Бесіда на тему «Літні розваги»
Урок навчання грамоти, 1 клас

25

Леся ПОРЯДЧЕНКО

Намалюємо словами овочі
та фрукти
Урок розвитку зв'язного мовлення,
1 клас

27

Олена ЗБОРОВСЬКА

«Hello! I'm Kate. How are You?»
Урок англійської мови, 1 клас

30

Тетяна ЯЩУК

Віршовані задачі для усного
рахунку на уроках математики
в другому класі
Урок математики, 2 клас

31

Галина РЕПІК

Речення і текст
Урок розвитку мовлення, 2 клас

33

Тетяна СТЕЦЕНКО

Завдання алгебраїчного змісту
Урок математики, 3 клас

35

Олена РЯБЕЦЬ

Міфи Греції. «Олімп»
Урок зарубіжної літератури, 3 клас

37

Наталія СІНЕЛЬНИКОВА

Сценарій свята до Дня вчителя

40

Олена ШАНІДЗЕ

У здоровому тілі – здоровий дух
Спортивний вечір, 1-4 класи

42

ВИДАТНІ ПОСТАТІ

Геннадій БОНДАРЕНКО

Аналіз педагогічних поглядів
В. О. Сухомлинського на проблему
мовленнєво-риторичної діяльності
вчителя початкової школи

43

Міжрядкова (допоміжна) лінія сітки зошита. Складання речень за малюнком. Письмо коротких і довгих вертикальних ліній, ліній із заокругленням

Урок письма, 1 клас

Людмила ШКАРБАН, викладач кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін
Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ

Мета: ознайомити учнів із допоміжними лініями, розкрити їхнє значення під час письма; навчати писати лінії різних видів, виконувати вказівки вчителя; закріплювати знання учнів про правила посадки за партою, розташування зошита на парті, положення ручки під час письма; розвивати дрібну моторику; формувати позитивне ставлення до навчання; виховувати бережливе ставлення до письмового приладдя, охайність і уважність під час виконання письмових робіт.

Обладнання: таблиця «Сиди правильно під час письма»; письмове приладдя: зошит із навчання грамоти та розвитку мовлення (частина перша). кулькова ручка, кольорові олівці.

Хід уроку

I. Організація класу.

Сядьте, діти, всі рівненько.
Усміхніться всі гарненько,
Настрій на урок візьмемо,
Й працювати розпочнемо

Психологічна настанова.

Учитель. Діти! Усміхніться один одному, подумки побажайте успіхів на цілий день. Для того, щоб правильно виконати всі завдання на уроці, необхідно бути старанними і слухняними.

Нашим девізом на уроці буде такий:
Не просто слухати, а чути.
Не просто дивитися, а бачити.
Не просто відповідати, а міркувати.
Дружно і плідно працювати!

II. Актуалізація опорних знань учнів.

1. Повторення вивченого на попередньому уроці.

(Повторення правил сидіння за партою під час письма, розташування зошита на парті, положення ручки).

Учитель. Повторимо правила сидіння під час письма, а саме:

- Як правильно тримати під час письма спину?
- Де мають стояти ноги?
- Де мають лежати лікті?
- Як перевірити відстань між партою та грудьми?
- Якою має бути відстань від зошита до очей? Як це перевірити?
- Покажіть, як правильно тримати ручку під час письма.
- Перевірте один одного.

Правила сидіння за партою під час письма.

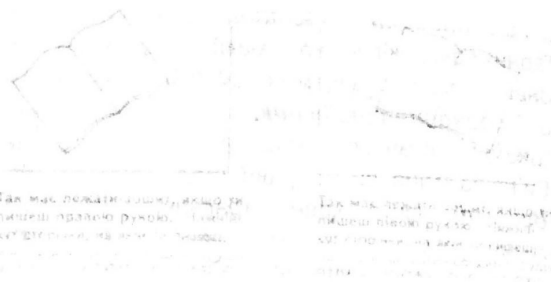
Учитель:

- сиди рівно, не торкаючись грудьми столу, відстань від грудей до парти має дорівнювати ширині долоні;
- відстань від очей до зошита перевіряй так: постав лікоть правої руки на парту, кінцем середнього пальця доторкнись до вуха;
- плечі тримай на однаковій висоті;
- ноги постав на підлогу, а ліву ногу можна трохи висунути вперед.

Розташування зошита на парті під час письма.

Учитель. Пригадаємо, як правильно покласти зошит. В учнів, які пишуть правою рукою, сторінка зошита, на якій працюємо, лежить лівим нижнім кутом проти середини грудей. Похила лінія має бути перпендикулярно відносно краю стола, а права рука тримається перпендикулярно до верхнього краю зошита. А в учнів, які пишуть лівою рукою, сторінка зошита має лежати з нахилом уліво, таким чином, щоб нижній правий кут сторінки був направлений на середину грудей.

Положення ручки під час письма.

Учитель. Пригадаємо, як називаються наші пальчики (Учні промовляють назви пальців).

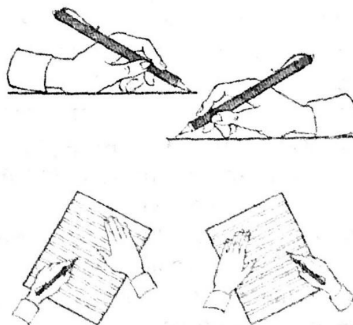
- Візьміть ручку в ту руку, якою ви будете писати.
- Скількома пальцями ви тримаєте ручку?
- Як вони називаються?
- Що роблять під час письма інші пальчики?

Вказівний на правій

*Вів всіх пальчиків у похід,
Середній братик ніс рюкзак,
Безіменний йшов просто так,
А мізинчик став усім грати,
Запросив усіх танцювати.
Раз-два-три-чотири-п'ять –
Гей, виходьте танцювати.*

Учитель. А тепер продемонструйте, будь ласка, як правильно тримати ручку в руці.

- Ручка лежить на першій фаланзі середнього пальця і тримається двома пальцями: великим і вказівним, на відстані приблизно 1-1,5 см від кульки;
  - якщо підняти вказівний палець, то ручка лежить на середньому пальці і тримається великим;
  - ручка проходить біля згину третього суглоба вказівного пальця, кінець направлений на праве плече;
  - вказівний і середній палець зігнуті, безіменний і мізинець – напівзігнуті, лежать на папері і служать опорою для кисті;
  - кисть руки рухається в напрямі рядка зліва направо, а в міру його заповнення повільно і плавно має посуватися праворуч разом з передпліччям.
- Перевірте себе та свого сусіда по парті.

2. Відгадування загадок.

Не сорочка, а зшитий,
Не куц, а з листочками. (Зошит).

Всякий школяр його шанує,
Бо він пише і малює,
Хто ж цей славний молодець?
Це, звичайно, ... (олівець).

Виводить букви і слова
Отака цікава штучка,
В руці виблискує здаля
Нова, гарненька ... (ручка).

III. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.

1. Робота над віршем.

Учитель. Як називають дітей, які навчаються у першому класі? (Першокласники)

– Послухайте уважно вірш Г. Бойка «Миколка – першокласник» і назвіть предмети, які треба брати до школи.

– Коли чутимете назви цих предметів – плескайте у долоні.

Перший раз малий Микола
Став збиратися до школи.
Олівця поклав у сумку,
Книги, ручку, зошит, гумку,
М'яч, перо, граблі, подушку,
На обід м'яку пампушку,
Двох ведмедиків, лопатку,
Білочку руду хвостату,
Лук і стріли, і рушницю,
Ще й пухкеньку паляницю,
Ще стола, стільця і парту,
І географічну карту,
Трактора, машинку, мило –
Вже й надворі звечоріло.
Сів Миколка, дума думку:
«Чи усе поклав у сумку?»

2. Бесіда за змістом вірша.

– Назвіть ті предмети, які потрібно брати до школи?
– Навіщо потрібні пенал, папка для зошитів, закладка?

– Що ще потрібно мати з собою?
– Як ці предмети можна назвати одним словом?

3. Складання речень за малюнком і поданими схемами (с. 3).

Учитель. Розгляньте малюнок, розкажіть, що зображено на ньому та складіть речення за поданими схемами.

_____ .
_____ !

– Пригадайте, з чого складається речення.
– Скільки речень треба скласти?
– Скільки слів у першому реченні? Складіть речення до першої схеми.
– Скільки слів у другому реченні? Складіть речення до другої схеми.

IV. Фізкультхвилинка.

Сірий котик міцно спав,
Навіть пісню не співав.
Та, нарешті, він проснувся
І довкола озирнувся.
Став смачненько потягатись
І чистенько умиватись.
Порозчісував він вуса
Довгі-довгі, русі-русі.
Зуби й кігті нагострив
Й до комірчини побрів.
Буде мишку полювати
І добро оберігати.
Й ми, як котик відпочили,
Щоб зміцніли наші сили.

V. Повідомлення теми і завдань уроку.

Учитель. Діти, ви вже знаєте, як правильно сидіти за партою, розмішувати зошит і тримати ручку. Сьогодні на уроці ми з вами продовжимо роботу і будемо вчитися писати короткі та довгі вертикальні лінії, а також лінії із заокругленням.

VI. Вивчення нового матеріалу.

1. Ознайомлення з допоміжними лініями сітки зошита.

Учитель. У зошиті є багато різних ліній. Кожна має свою назву та призначення: верхня й нижня рядкові лінії утворюють рядок (показ усіх ліній на дошці, їх назви повторюють учні). Поміж рядками проходить міжрядкова лінія.

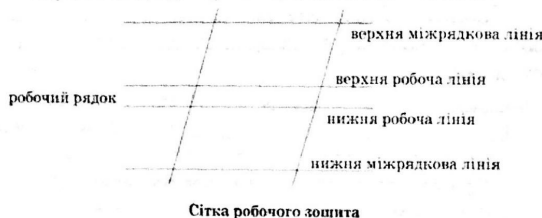
– Чому вона так називається?
– Ця лінія – наш помічник, вона «підкаже» нам, якої висоти мають бути великі літери.

- Знайдіть міжрядкову лінію у своїх зошитах.
- А ще є похила лінія. Праворуч та ліворуч сторінки є вертикальні лінії – поля. За ці лінії не можна виходити під час письма.

- Ще раз назвіть лінії, які я показую на дошці.

- Знайдіть їх у зошиті.

- Проведіть червоним олівцем верхню міжрядкову лінію, а зеленим – нижню.

2. Виконання вправ (Письмо коротких і довгих вертикальних ліній, ліній із заокругленням).

Учитель повільно виконує вправу на дошці і пояснює, як треба писати короткі та довгі вертикальні лінії. Показує, в якому напрямі мають рухатися рука і ручка. Після показу і пояснення вчителем виконання вправи на дошці учні «проводять» лінії у повітрі 5–6 разів.

Алгоритм написання коротких вертикальних ліній:

- починаємо писати коротку пряму лінію від верхньої рядкової;
- ведемо вниз на себе до нижньої лінії робочого рядка;
- пишемо на рахунок «раз».

Алгоритм написання подовжених прямих ліній:

- починаємо писати довгу пряму лінію від верхньої міжрядкової;
- ведемо вниз на себе до нижньої лінії робочого рядка;
- Аругу довгу пряму похилу лінію починаємо писати від верхньої рядкової лінії;
- ведемо вниз на себе до нижньої міжрядкової лінії;
- пишемо на рахунок «раз».

Написання ліній різної довжини у першому та другому рядках.

Пальчикова гімнастика У бабусі Фросі

У бабусі Фросі
П'ятеро внучат,
Всі каші просять,
Всі криком кричать.
(Ліву руку з розчепіреними пальцями притиснути до рота і голосно кричати: «А-а-а!»).

Акулька в люльці,
Оленка в пелюшці,
Оринка на перинці,
Степан на печі.

(Діти по черзі згинають пальці правої руки до долоні, починаючи з мізинця).

А Іван на порозі.

(Великий палець відвести вбік).

Баба тісто місила,

Кашу варила,

Молоко топила,

Внучат кормила.

(Руки імітують рухи за текстом).

Як каші наїлися,

Молока напилися,

Бабі поклонились

(Пальці однієї руки згинаються, вклоняючись лівій руці).
І угомонились.

(Розсміялені руки лягають на стіл).

VI. Продовження роботи в зошиті.

1. Виконання вправи у третьому та четвертому рядках. Написання ліній із заокругленням.

Учитель. Починаємо писати від верхньої рядкової лінії, ведемо вниз пряму похилу паличку, біля нижньої рядкової лінії заокруглюємо праворуч і закінчуємо написання посередині рядка. Під час виконання вправ звертаємо увагу на нахил елементів, розміщення їх у рядку. Письмо у повітрі.

2. Самостійна робота. Виконання завдань п'ятого рядка.

Перевірка та оцінювання дитячих робіт. Заохочення.

VI. Підбиття підсумків уроку.

- Діти, з яким настроєм ми розпочали урок?

- Який настрій у нас на кінець уроку?

- Чому навчилися ми на уроці?

- Які мали труднощі?

- Що необхідно нам зробити на наступному уроці?

ВИДАВНИЦТВО
«БІЛИЙ ТИГР»

po-press@ukr.net

www.white-tiger.com.ua